

HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2009:4 – TILTAK MOT SKATTEUNNDRAGELSER

Mandatet til det nedsatte utvalget, heretter kalt skatteunndragelsesutvalget, var meget vidt og omfattende, og utvalget har gjort en grundig jobb med å gå gjennom gjeldende rett og aktuelle problemområder. Med et så vidt mandat sier det seg imidlertid selv om det ikke har vært tid til å få alle punkter like godt belyst. Nedenfor vil vi komme inn på en del punkter vi særlig har synspunkter på. Vi mener videre at NKK burde vært representert som egen organisasjon i utvalget.

1. Omfanget av skatteunndragelser

Et av punktene som skatteunndragelsesutvalget skulle se nærmere på var omfanget av skatteunndragelser. Utvalget har ikke foretatt noen nye undersøkelser rundt dette og det er vanskelig å fastslå hvor omfattende dette er. Det er vist til andre tidligere undersøkelser og man antar at omfanget er stort. Skatteunndragelser er et stort problem i dagens samfunn og undergraver det system vårt velferdssamfunn er bygget på. Det er viktig med undersøkelser for å vise omfanget av dette. I Norge foretas ikke beregning av skattegap, i motsetning til for eksempel i Sverige. Selv om slike beregninger er beheftet med en del usikkerhet, vil de kunne vise utvikling over tid. NKK mener derfor det kan være fornuftig å foreta slike beregninger, slik også utvalget konkluderer i pkt. 3.2.2.

2. Informasjon og holdningsskapende virksomhet

Vi er enige med utvalget i at god informasjon er viktig for å kunne etterleve regelverket. Antallet personer som bevisst unndrar seg skatter og avgifter for å oppnå egen vinning er likevel stort. Holdningsskapende virksomhet er viktig. Man må begynne tidlig for å påvirke ungdoms holdninger til skatteunndragelser. I siste instans vil det være den enkeltes holdninger som avgjør om man for eksempel vil benytte seg av svarte tjenester eller tilby slike. Vi tror derfor at det er viktig å ha kampanjer og informasjon rettet mot publikum, først og fremst ungdom.

Det holdningsskapende arbeidet må igangsettes og koordineres fra sentralt hold. Skatteoppkreverne er positive til å bidra i dette arbeidet.

3. Arbeidsgivernes betydning

Arbeidsgivernes betydning for samlet skatteproveny er betydelig. I 2008 sto arbeidsgiverne for om lag 430 mrd i forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift. Dette utgjør en svært betydelig andel av samlet skatteproveny i Norge. Korrekt informasjon fra arbeidsgivere om inntektsforhold er blant annet helt avgjørende for at selvangivelser for lønnstakere og pensjonister skal bli riktige.

Det er positivt at utvalget omtaler belastning for næringslivet knyttet til rapporteringsplikter. En må tilrettelegge for at det skal være enklest mulig å være lojal mot regelverket, samtidig som myndighetene får den informasjon for fastsettelse og kontroll som er påkrevd.

I denne sammenheng må lovgiver også vurdere materielle skatteregler på områder der belastningen for næringslivet synes å være svært høy sett i forhold til det ekstra skatteproveny det offentlige måtte få ved en økt oppgaveplikt. Ut fra vår kontakt med arbeidsgiverne vil vi framheve beskatningsreglene på IKT-området som eksempel på et område som medfører høye kostnader for de arbeidsgivere som forsøker å være lojale mot regelverket.

Vi vil i denne sammenheng også nevne de nye ordningene for rapportering fra arbeidsgivere som ble innført i Nederland og Ungarn i 2006 og i Danmark i 2008 (eIndkomst). Utvalget nevner heller ikke utredningen om en tilsvarende ordning som er gjort av skatteverket i Sverige ("Månadsrapportering"). En tilsvarende ordning i Norge ville kunne ha stor betydning for eksempel i forhold til svart arbeid, bedre A/A-register og lette rapporteringsplikten for arbeidsgivere. Det har en stund har pågått arbeid med å utrede spørsmålet også i Norge bl.a. fra SKDs side.

4. Kontrolletatene - ressurser, tilganger og samarbeide

Vi støtter utvalgets synspunkter i pkt. 10.10 vedrørende behov for økte ressurser til kontrollmyndighetene og politiet. Dersom oppdagelsesrisikoen er lav undergraves viljen til å etterleve regelverket. Vi viser også til at i de bransjer man har hatt særlige og omfattende kontrollaksjoner har det ført til en opplevd høyere oppdagelsesrisiko og derved færre unndragelser - i alle fall for en periode. Det er derfor viktig å tilføre kontrolletatene nok ressurser og virkemidler slik at man får en høyere opplevd oppdagelsesrisiko.

Også politiet og økokrim må få økte ressurser til slike saker. Dersom flere saker ender med påtale og straff vil også dette være forebyggende for skatteunndragelser.

Skatteoppkreverne bør få tilgang til Skattedirektoratets Datavarehusløsning der ulike registre kan kjøres mot ligningsdata for å avdekke skatteunndragelser. Dette er kraftig verktøy til å gjøre kontrollutvelgelsen målrettet og vil være svært effektivt i avdekkingsøyemed.

Videre bør kontrollaktørene, herunder skatteoppkreverne, ha tilgang til valutaregisteret.

Mye av skattekontrollen i dag, også på arbeidsgiverområdet, er rettet mot kontroll av deklarasjoner og regnskaper for forrige kalenderår. Dagens arbeidsliv har stor økonomisk dynamikk og stor internasjonal mobilitet med hensyn til bevegelse av arbeidskraft, kapital og varer. For å møte denne situasjonen må skattekontrollen i økt grad også omfatte samarbeid med andre kontrollatater og styres mot det som foregår i nåtiden. Vi savner et litt bredere perspektiv på hva denne utviklingen betyr for ordninger, regelverk og arbeidsmåter på skatteområdet, både nasjonalt og internasjonalt.

5. NUFproblematikk - pkt. 10.4.3.4.

NKK støtter utvalgets konklusjoner i pkt. 10.4.3.3 og 10.4.3.4. Det er store utfordringer knyttet til behovet for å forbedre samarbeidsrutiner og informasjonsutveksling med andre land. Sikker identifikasjon av arbeidstakere og arbeidsgivere over landegrensene, og betydningen av utvikle gode ordninger for sikker autentisering av personer over

landegrensene, er basis for pålitelig og effektivt samspill mellom skattemyndigheter i ulike land. Det virker i dag som om hvert land har sine egne rutiner på området, og at samspillet mellom landene ikke er på høyde med dagens utfordringer. Norske rutiner for tildeling av D-nummer er tunge og tar tid, og de må erstattes med ordninger der vi samspiller på en annen måte enn i dag med skattemyndigheter og registermyndigheter i andre land.

Vi støtter også forslag om at det skal stilles krav om reell virksomhet i etableringslandet. Ideelt sett burde dette gjelde både i og utenfor EØS-området. Vi støtter derfor at det må utredes nærmere om det kan settes slike vilkår også innenfor EØS i lys av de aktuelle dommene som finnes på området.

6. Opplysningsplikten – plikt til å gi opplysninger ukrevet – kap 7

Utvalget har foreslått innført en alminnelig opplysningsplikt i ligningsloven § 4-1 samt at det gis likelydende plikt i noen andre særlover. Vi støtter forslaget som er klargjøring av gjeldende rett på området – hvor langt opplysningsplikten går overfor fastsettingsmyndighetene.

7. Kapittel 8 – Kontrollopplysninger

Vi støtter en samordning av kontrollhjemlene slik at de blir likelydende for alle kontrollinstansene.

NKK er også enig i de forslagene som fremgår av pkt. 8.3.3.3 - nye kontrollbestemmelser i folketrygdloven og skattebetalingsloven, og støtter de lovforslagene som fremkommer.

Politiets bistandsplikt: det foreslås lovfestet politiets bistandsplikt i ny ligningslov § 3-15 og at dette også innarbeides i særlovgivningen. Bestemmelsen burde også være tatt inn i skattebetalingsloven.

8. Skatterådgivers opplysningsplikter m.m. Kap. 9

Vi støtter de konklusjoner som utvalget kommer med.

Vi mener imidlertid at også skattebetalingsloven burde ha like hjemler som det er foreslått i nye ligningsloven § 6-8, jf pkt. 9.6.2.

Videre bør Økokrim også ha adgang til å videreformidle informasjon direkte til skatteoppkreveren når dette finnes formålstjenlig. Vi legger til grunn at skatteetaten uten hinder av taushetsplikt gir evt. melding videre til skatteoppkrever hvor dette er formålstjenlig, men mener likevel at det burde være en direkte adgang for Økokrim til å gjøre dette, jf pkt. 9.5.2.3.

9. Andre tiltak - kap 10

- Fradragsrett mellom næringsdrivende kun ved betaling via bank – pkt. 10. 1. NKK støtter mindretallets forslag og mener at et forbud i sentralbankloven ikke er nødvendig for å sikre etterlevelse av regelverket. En nektelse av fradragsrett mener vi vil være en tilstrekkelig sanksjon.

- Umiddelbar journalføring av personal - pkt 10.2.4.

Dette er et viktig forslag i kampen mot skatte og avgiftsunndragelser.

Vi støtter forslaget, og viser til at resultatene fra Sverige har vært meget gode.

- Sertifiserte og plomberte kassaapparater – pkt. 10.2.5

NKK støtter utvalgets forslag om en nærmere utredning om dette.

- Ansvarliggjøring av kjøper - pkt. 10.3.4.6

En ansvarliggjøring av kjøper vil kunne føre til en bevisstgjøring hos kjøper og kanskje føre til at flere velger å kjøpe varer og tjenester hvitt. Vi støtter utvalgets forslag om at kjøper dersom denne ikke betaler via bank, kan bli ansvarlig for skatt og merverdiavgift selger unndrar.

- Utbetalinger til næringsdrivende

Utvalgets flertall foreslår at utbetaling til næringsdrivende (kode 401 i LTO) gjøres om til en kontrolloppgave som leveres sammen med øvrige regnskapsopplysninger. Forslaget er godt og vil forhåpentligvis bidra til at disse oppgavene også får bedre datakvalitet, og at arbeidsgivere og regnskapsførere får en enklere jobb med rapporteringen

Åsmund Skjeldnes
Nestleder

Arne B. Øigarden
Medlem fagutvalg skatt
(sign.)